

זכויות התלמיד



זכויות התלמיד << זכויות ההורים בחינוך >> במשפחה << תרבות של זכויות

תרבות של זכויות

זכויות ההורים בחינוך

נתמך על מסמך הכנסת, מ.מ.מ. 2003

האפטרופוסות כמסגרת משפטית ליחסים שבין הורים וילדים

חוק זה הוא אזרחי טריטוריאלי, ואינו מפלה בין המשתייכים לעדות השונות או בין בעלי זהות דתית כלשהי. בראש ובראשונה החוק מצהיר כי יחסם של ההורים לילדיהם הקטינים (כלומר, עד הגיעם לגיל שמונה-עשרה שנה) הוא יחס של אפטרופוסות - אפטרופוסות טבעיות, כלומר, שאינה זקוקה למינוי מטעם המדינה ומוסדותיה ואינה טעונה הסכמתו של ההורה, ושקיים שוויון בין ההורים בכל הנוגע באפטרופוסות

האפטרופוסות מוגדרת בסעיף 15 לחוק כך:

"אפטרופוסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצורכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו לעבודה ולמשלח ידו ועבודתו וכן שמירת נכסיו, ניהולם ופיתוחם וצמודה לה הרשות להחזיק בקטן ולקבוע את מקום מגוריו והסמכות לייצגו."

כפי שעולה מן ההגדרה, עיקרה של האפטרופוסות הוא דאגה לצרכיו של הקטין. אכן, כבר העירו כמה מלומדים שלמרות האמור בסעיף זה, כי "אפטרופוסות ההורים כוללת את החובה והזכות..." , לאמיתו של דבר אין כל זכות הורית מעבר לחובה לדאוג לצרכיו של הקטין. תימוכין לדבריהם הם מוצאים, בראש ובראשונה, בקביעה שההורים הם האפטרופוסים הטבעיים של ילדיהם הקטינים, ופירושו של דבר הוא שאין ההורה יכול להשתחרר מאפטרופוסות על ילדו הקטין כל אימת שיחפוץ.

מושג 'האפטרופוסות', כפי שהוא מופיע בסעיף 15 בחוק הכשרות המשפטית והאפטרופוסות, תשכ"ב-1962 כולל בתוכו את אחריות ההורים לגידול ולהתפתחותו הגופנית והנפשית של הילד ובכלל זה לקביעת מקום הימצאו, התווית דרך חינוכו ועניינים אחרים הנוגעים לדאגה לילד. אחריות זו היא גם זכותם של ההורים כלפי ילדם.

אחריות ההורה למתן חינוך לילדיו מעוגנת בסעיף 15 לחוק הכשרות המשפטית והאפטרופוסות, התשכ"ב-1962, הקובע כי "אפטרופוסות ההורים כוללת את החובה והזכות לדאוג לצורכי הקטין, לרבות חינוכו, לימודיו, הכשרתו...". מסעיף זה נובעת גם זכותם של ההורים לדאוג לחינוך ילדיהם ולבצע החלטות הקשורות לחינוכם.

זכות ההורים לבחור בזרם החינוך שבו ילמדו ילדיהם:

חלק מחופש הדת המוקנה להורים הוא מתן אפשרות לחנך את ילדיהם בהתאם לדת שהם מאמינים בה או להימנע מהקניית חינוך דתי. כדי לממש חופש זה החוק מקנה להורים אפשרות לבחור בין בית ספר ממלכתי, בית ספר ממלכתי-דתי ובית ספר פרטי (חוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953, סעיף 20). תקנות לימוד-חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט-1959, קובעות את נוהלי הרישום של תלמיד לגן או לבית הספר.

העברת תלמיד מבית הספר:

הורים יכולים לבקש העברת תלמיד לבית ספר אחר לאחר רישומו בבית הספר הקרוב. לשם כך נחוצה הסכמה של רשות החינוך המקומית (תקנות חינוך ממלכתי (העברה), התשי"ט-1959). רשות עשויה לסרב לבקשה מטעמים חינוכיים או מטעמי חיסכון בתקציב. על סירוב לבקשת העברה רשאים ההורים לערער בכתב בפני מנהל המחוז של משרד החינוך תוך שבוע מיום קבלת ההודעה (סעיף 11א). על החלטת מנהל מחוז שלא לקבל את הערעור, ההורים רשאים להגיש ערעור בכתב למנהל הכללי של המשרד תוך שבוע מיום קבלת ההחלטה. החלטת המנהל הכללי בערעור תהיה סופית (סעיף 11ד). מנגד, גם מנהל של מוסד רשמי או של רשות חינוך מקומית יכול לדרוש העברה של תלמיד מטעמים חינוכיים, או מטעמי חיסכון בתקציב או מטעמים המחייבים חינוך מיוחד, או אם התלמיד לומד במוסד שלא על-פי סדרי הרישום או שנעשתה העברה שלא בהתאם לאזור הרישום. העברה זו צריכה להתבצע בהסכמת מנהל המחוז (תקנות חינוך ממלכתי (העברה), התשי"ט-1959, סעיף 6).



חיפוש

אתר נוכחי כולם

אנחנו ואתם...

חוקים ואמנות

חוזרי מנכ"ל

תרבות של זכויות

לומדים זכויות

מדברים בארוחת ערב

UN Conference

תלמידים באו"ם

הספרייה הציבורית

פנקס הזכויות

מציינים זכויות

מפגשים

כתבו לנו

לדין והתבטאות

זכויות התלמיד



זכות ההורים לקבלת מידע הנוגע לתלמיד:

על-פי הנחיית משרד החינוך, יש לדווח להורים על פניית תלמיד ביוזמתו לשיחה עם פסיכולוג בית הספר, אלא אם התלמיד ציין במפורש שאינו מעוניין בכך. אם נתקיימו למעלה משתי שיחות עם הפסיכולוג, יש ליידע את ההורים אפילו בניגוד לרצון התלמיד (**חוזר מנכ"ל נא/מ-2 בספטמבר 1990**).

ההורים ומנהל בית הספר חייבים לקבל דיווח על כל מקרה רגיש וחמור הנוגע לפסיכולוג או למורה יועץ. ההנחיה מציינת כדוגמאות את המקרים הבאים: עבירה על החוק, קיום יחסי-מין על ידי קטין והריון. ההנחיה מציינת כי רצוי שהעברת המידע תיעשה בהסכמת התלמיד, אך אין היא מחייבת קבלת הסכמה כזו (**חוזר מנכ"ל שו"מ-1 במאי 1990**).

בית ספר יעדכן מייד את ההורים באירועים חריגים כגון: עבירות משמעת חמורות, קשיים בתפקוד לימודי או חברתי וענייני בריאות (למעט בדיקות איידס), וכן יידע את ההורים בתוכניות הטיפוליות, החינוכיות והמשמעתיות שהוא עומד לנקוט בתגובה לאירוע חריג הקשור לתלמיד. מידע בעייתי, על-פי שיקול הדעת של הצוות המקצועי, יימסר להורים בדרך של פגישה פנים אל פנים ובשיתוף של יועץ או פסיכולוג בית הספר (**חוזר מנכ"ל מיוחד י"ז, מאי 1996**). למרות הוראות אלה נקבע בחוזר מנכ"ל זה כי: "כל החלטה שתתקבל במקרה חריג של **לא למסור להורים** מידע על ילדם, תיעשה בשיתוף מחנך הכיתה, המנהל, היועץ או הפסיכולוג, והיא טעונה תיאום עם היועץ הבכיר או עם הפסיכולוג המחוזי".

זכות ההורים לחיסיון מידע הנוגע לתלמיד:

חובת הסודיות על מידע הקשור לתלמיד מעוגנת בחוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000. חוק זה קובע כי מי שהגיע אליו מידע על תלמיד עקב מילוי תפקידו, חובה עליו לשומרו בסוד ואין הוא רשאי לגלותו אלא לצורך ביצוע תפקידו (סעיף 14).

בהוראות משרד החינוך נקבע, כי מידע שהגיע לבית ספר בנוגע לתלמיד הוא חסוי ואין להעבירו לגורמים חיצוניים, **אלא באישור ההורים** או באישור הפסיכולוג המחוזי או באישור היועץ המשפטי של משרד החינוך (**חוזר מנכ"ל מיוחד י"ז, מאי 1996**).

כאשר נאסף מידע או נערכים סקרים בבית הספר, המחייבים את ציון זהותם של תלמידים קטינים, חובה לקבל את הסכמת ההורים להשתתפות התלמיד מראש ובכתב (**חוזר מנכ"ל נח/5, ינואר 1998**).

זכות ההורים להיפגש עם מורים:

הורים רשאים להיפגש ולשוחח עם מורי ילדיהם, עם המנהלים, עם העובדים הסוציאליים, עם היועצים החינוכיים ועם אחות בית הספר. לשם כך יקבע בית הספר שעות ביקור וימי הורים (**חוזר מנכ"ל מיוחד י"ז, מאי 1996**).

זכות ההורים למעורבות בתוכניות לימודים: מעורבות הורים בתוכני לימוד אפשרית לפי **סעיף 6 בחוק לימוד ממלכתי**, הקובע כי "לפי דרישת הורי תלמידים במוסד חינוך, רשאי השר, בתנאים שנקבעו בתקנות לאשר למוסד תוכנית השלמה...". לפי "תקנות חינוך ממלכתי (תוכנית-השלמה ותוכנית נוספת), התשי"ד-1953", יש להורים אפשרות להשפיע על תוכנית הלימודים בשתי דרכים אלה: א. קביעת תוכן הלימודים של 25% מהתוכנית הרגילה (**תוכנית השלמה**) - לשם כך על 75% מההורים בשכבה אחת להגיש הצעה בכתב למנהל בית הספר לפי בחירת ההורים. תוכנית השלמה מוגשת למנהל בית הספר.

זכות ההורים בעת הרחקת תלמיד:

בית ספר המבקש להרחיק לצמיתות תלמיד ממוסד חינוך ולהעבירו למוסד אחר, יכול לעשות זאת רק לאחר שניתנה לתלמיד ולהוריו הזדמנות להשמיע את טענותיהם. (מתן הזדמנות לתלמיד ולהוריו תיחשב אם הוזמנו פעמיים ולא הופיעו). ההחלטה תוגש להורים בכתב, ומיד לאחר שהורים רשאים ההורים והתלמיד לערער בכתב בתוך 14 ימים מקבלת ההודעה. תלמיד לא יורחק עד להגשת ערר וקבלת ההחלטה בבדון (חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2001, סעיף 6).

אי-פגיעה בתלמיד בשל מעשה הוריו:

לבית ספר אסור להעניש תלמיד בשל מעשה או מחדל של הוריו (חוק זכויות התלמיד, התשס"א-2000).

אין לעכב כניסת ילדים לגן או לבית ספר בגלל אי תשלום מסים ואגרות עירוניות, אין להוציא או להרחיק תלמיד מהלימודים, אין למנוע מתלמיד לגשת לבחינות פנימיות, אין לעכב תעודת שלישי, תעודת סוף שנה, תעודת גמר ואין לעכב תעודת בגרות בשל אי-תשלום של הורים (**חוזר מנכ"ל א/4 (ב), דצמבר 2000**).

זכות ההורים לקבלת מידע על זכויות התלמיד:

בחוק זכויות התלמיד נקבע, כי הוראות החוק הנוגע לזכויות התלמיד ברוח כבוד האדם ועקרונות אמנת האו"ם בדבר זכויות הילד יובאו לידיעת התלמידים והוריהם בראשית כל שנת לימודים (סעיף 4).
בעת הרישום לבית הספר או באסיפת ההורים הראשונה יש לתת להורים ולתלמידים את חוק זכויות התלמיד.
חשוב מאוד לעורר דיונים חינוכיים עם ההורים והתלמידים על דרכים ליישום זכויות התלמידים, תוך מתן כבוד למבוגרים.

חקיקה:

חוק אימוץ ילדים, תשמ"א-1981.
חוק זכויות התלמיד, התשס"א – 2000.
חוק חינוך חנים לילדים חולים, התשס"א-2001.
חוק חינוך מיוחד, התשמ"ח-1988.
חוק חינוך ממלכתי, תשי"ג-1953.
חוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, התשכ"ב-1962.
חוק הנוער (טיפול והשגחה), תש"ך-1960.
חוק הסעד (סדרי דין בענייני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955.
חוק זכויות התלמיד, 2000

תקנות:

תקנות חינוך ממלכתי (תכנית- השלמה ותכנית נוספת), התשי"ד-1953.
תקנות חינוך ממלכתי (העברה), התשי"ט-1959.
תקנות לימוד-חובה וחינוך ממלכתי (רישום), התשי"ט-1959.
תקנות העבודה הסוציאלית (תע"ס 8.9).
תקנות הפיקוח על מעונות (אחזקת ילדים במעון רגיל), התשכ"ו-1965.
תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984.
תקנות לזכויות התלמיד, 2001

חוזרי מנכ"ל:

חוזר מנכ"ל מיוחד י"ז, מאי 1996.
חוזר מנכ"ל נא/1 מ-2 בספטמבר 1990.
חוזר מנכ"ל סא/4 (ב) דצמבר 2000.
חוזר מנכ"ל שו/9 מ-1 במאי 1990.

למעבר לחוקים למען ילדים

תאריך עדכון אחרון: 10/06/2009

תנאי שימוש כל הזכויות שמורות © מדינת ישראל Copyright 1996-2017, © Terms of use The State of Israel. All Rights Reserved 1996-2017, © ביצוע שימוש באתר בחסות אקו"ם